

SOSYAL ÇEVRE VE KÜLTÜREL YAPININ ÖĞRENCİ RESİMLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

Elif KARAŞİN¹
Rahime VURAL²
Selami ATAN³
Ayhan ELGÖRMÜŞ⁴

Öz

Bu araştırmanın amacı, sosyal çevrenin ve kültürel farklılıkların ilköğretim birinci kademe çocuk resimlerine nasıl yansıdığını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda yöresel ve kültürel farklılıkların ilköğretim birinci kademe çocuk resimlerine yansımalarını görmek için öğrenimlerine devam eden 1,2,3,4 ve 5. sınıfta bulunan 15 öğrenci üzerinde araştırma yapılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Öğrencilerden bir günlük yaşantılarını resmetmeleri istenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin içinde bulunduğu sosyal çevrenin ve olanakların resimlerine de yansıdığını göstermektedir. Kültürel yapının ve yöresel özelliklerin çocuk resimlerine çeşitlilik getirdiği ve renk, şema, mekânın, anlatımsallığa yansıdığı gözlemlenmiştir. Araştırmada öğrencilerin resimlerinin değerlendirilmesinden çıkan sayısal veriler ise öğrencilerin çizgisel gelişim düzeylerinin birbirine yakın olduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Birinci Kademe Öğrencileri, Kültürel Yapı, Öğrenci Resimleri, Sosyal Çevre.

¹ Şehit uzman çavuş Süleyman İyikul ortaokulu, Bağlar/Diyarbakır/TÜRKİYE ebagci1985@Hotmail.com

² Yolaltı İlkokulu, Yenişehir/Diyarbakır/TÜRKİYE Rahimevural1@gmail.com

³ Yeşildal İlkokulu, Bağlar/Diyarbakır/TÜRKİYE Selami.atan@gmail.com

⁴Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İlkokulu, Kayapınar/Diyarbakır/TÜRKİYE elgormusayhan21@gmail.com

EXAMINATION OF SOCIAL ENVIRONMENT AND CULTURAL STRUCTURE ACCORDING TO STUDENT PICTURES

Abstract

The aim of this research is to determine how the social environment and cultural differences are reflected in primary school children's drawings. For this purpose, a research was conducted on 15 students in the 1,2,3,4 and 5th grades who continue their education in order to see the reflections of regional and cultural differences on primary school children's drawings. In the research, phenomenological design, one of the qualitative research methods, was used. Students were asked to paint their daily life. According to the results of the research, it shows that the social environment and opportunities that the students are in are also reflected in their pictures. It has been observed that cultural structure and local characteristics bring diversity to children's paintings and that color, scheme, space are reflected in expressiveness. The numerical data obtained from the evaluation of the drawings of the students in the study show that the linear development levels of the students are close to each other.

Keywords: First Level Students, Cultural Structure, Student Pictures, Social Environment.

1. GİRİŞ

Kişilerin Sanat eğitimi, insanın genel eğitimi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Sanat insanoğlunun var olduğu günden itibaren varlığını sürdürmektedir. Sanat eğitimi, çocuğun kendini rahatça ifade etmesini ve gelişmesini sağlayan güvenilir bir unsurdur. Her çocuk çevresini farklı yorumlamaktadır. Değişik kültür, yetişme koşulları ve bireysel özellikler doğal olarak çocuk resimlerinde de farklılıklara neden olmaktadır (Artut, 1990). Sanat eğitimi çocuğun çevresi ile arasındaki etkileşim, iletişim daha güçlü ve anlaşılır olacaktır (Buyurgan ve Buyurgan, 2007). Resim, çocuğu bize tanıtmaya yarayan bir ölçüt olduğu gibi onun zekâ, kişilik ve yakın çevre özellikleriyle iç dünyasını yansıtmaya yarayan bir ifade aracı olarak da büyük bir önem taşımaktadır (Yavuzer, 1992). Resim ve çocuk birbirini tanımlayan sürekli değişen ve gelişen dinamik olgulardır. İletişimin etkili unsurudur. (Klepsch & Logie, 1982). Genel sanat eğitimi içinde sanat resim kadar insanın kendini tanımlamasında, kanıtlamasında doğadaki varlıkların algılanmasında ve betimlenmesinde etkili olmamıştır (Şenel, 1995). Sanat eğitimi, özellikle okul öncesinde çocuğun önceden öğrenmiş olduğu bazı davranış ve sözcüklerden daha güçlü bir anlatım ve iletişim aracı olarak karşımıza çıkmaktadır (Yağcı, 2007: 17). Çocuğun bize kendisini, çevresini rahatça anlattığı ve yaşantısıyla ilgili önemli ipuçları verdiği resimlerinin önemi büyüktür. Çocuk, içinde yaşadığı toplumun ve bu toplumu oluşturan öğelerin bazı yönlerini, değer yargılarını, alışkanlıklarını kendine mal eder; böylece kimlik gelişimini tamamlar (Aydın, 1991). Boydaş'a (2004: 9) göre nitelikli sanat programında öğrenciler; algısal, yorumsal ve çözümsel yetilerini geliştirirler. Görsel imgelerle anlam bulmayı ve sanat eserlerinin estetik niteliğini tespit etmeyi öğrenirler. Kendi kültürlerinin temel teşkil ettiği geniş kültürel yapıyı anlar ve bu yapıya daha duyarlı hale gelirler.

Çocuk, sürekli olarak bir etkileşim içerisinde. Dünyaya gözlerini açtığı anda kendisini aile kavramı içerisinde bulur ve zaman geçtikçe çevresi genişler; artık sadece anne baba kavramından ziyade arkadaş, öğretmen, komşu kavramlarıyla tanışır. Sosyal çevresi ile birlikte kitle halinde yaşamaya başlar (San, 1983). Çocuktaki yaratıcılık gelişiminin, okulda alacağı sanat eğitimiyle birlikte çevresine de bağlı olduğu bilinmektedir. Kırıçoğlu'na (2002: 10) göre kapasiteler, kültürel çevrenin ve eğitimin sağladığı fırsatlarla yeteneğe dönüştürülür aynı zamanda gelişir. Çevre, sahip olduğu özellikler ve çocuğa sağlayacağı deneyimler bakımından ne kadar çok ise çocukta düşünsel ve görsel bakımdan o kadar zengin bir donanıma sahip olacaktır (Telli, 1990). Böylece çocuk, daha geniş bir düşünme etkinliğine girebilecek ve yaratıcı gücünü ortaya koyabilecektir. İşte bu aşamada çocuğun kendini dışa vurumu resim etkinlikleriyle ortaya çıkar. Bir anlatım aracı olarak düşünüldüğünde çocuk resmi bize sosyal çevresi ve kültürel özellikleriyle ilgili bilgiler verecektir. Çünkü çocuk çevresinde gördüklerini, yaşadıklarını resimleriyle dışa vurmaktadır. Örneğin, ailesiyle sinemaya giden çocuk bunu ilk fırsatta resmine de yansıtacaktır. Bu araştırmanın amacı; sosyal çevrenin, kültürel yaşantının öğrenci resimlerine yansımalarını betimlemek ve ileride yapılacak çalışmalara katkıda bulunmaktır. Çocukların çizdiği resimleri onların iç dünyalarının, kişiliklerinin birer yansıması olarak ele aldığımızda çocukların resimlerinden elde edilen bu bulgular onların gelişim ve öğrenme sürecinde yaşadığı sosyal çevrenin önemini vurgulamaktadır. Genel bir izlenimle aynı yaşlarda aynı kas gelişimine sahip çocuklar fiziksel olarak birbirine yakın duruşlarla basit çizimler yapsalar da yaşadıkları sosyal çevrenin etkisiyle bu sosyal olgudan etkilenmelerinin, yaptıkları resimlere nasıl yansıdığını, sanatsal gelişim süreci içinde görmek ve yaratıcı düşüncenin gelişim sürecine etkisini araştırmak bu araştırma için önem taşımaktadır. Bu temel amaç çerçevesinde araştırmada aşağıdaki şu sorulara cevap aranmıştır:

1. İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin yaşadıkları çevrenin ve olanaklarının resimlerine yansımaları nasıl olmaktadır?

2. İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin resimlerine kültürel yapının yansımaları nasıldır?

3. İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin resimlerinde çizgisel gelişim evrelerinin yansımaları nasıldır?

4. Yaşadıkları çevreye göre aynı yaş grubu çocukların çizgisel gelişim basamağı,

a) Renk açısından,

b) Şema açısından,

c) Mekân (uzam) açısından,

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Betimleme araştırmaları, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedef alır (Kaptan; 1998: 59). Öncelikle konuya ilişkin yazılı kaynaklar genel tarama modeli ile elde edilip kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Resimlerin yaptırıldığı okulların idarecileriyle görüşülmüş ve onayları alınarak okullarında uygulamalar yapılmıştır. Öğrencilerin gündelik yaşamlarındaki farklılıkları belirlemek amacıyla resimler yaptırılırken konu sınırlaması yapılmamış ancak öğrencilerden bir günlük yaşantılarını resmetmeleri istenmiştir. Öğrencilerin tamamı resim çalışmalarına katılmıştır. Ayrıca öğrencilere kişisel bilgi formu verilmiş ve doldurmaları istenmiştir.

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma evreni, Siirt ve Ankara merkezde ilköğretim birinci kademe okuyan üç ilköğretim okulundaki öğrencilerdir. Siirt ili ilköğretim okullarında okuyan 7 öğrenci Ankara ili ilköğretim okullarında okuyan 8 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmacı ulaşılabilirlik açısından rahat, okul idarecilerinden onay alabildiği okullarda çalışmasını yürütmüştür. İlköğretim birinci kademe 1, 2, 3, 4 ve 5. sınıfta okuyan öğrencilere bir günlük yaşantılarıyla ilgili resimler yaptırılmış ve çalışmasını tamamlayan öğrencilerden oluşan her okuldan 5 kişi olacak şekilde 15 öğrenci grubu belirlenmiştir.

2.3. Evren ve Örneklem

Bu bölümde öğrencilere dağıtılan kişisel bilgi formu sonuçları sayısal veri ve yüzdeler dilim olarak tablolarda belirtilmiştir. Ayrıca, kişisel bilgilendirme formu sonuçlarından yola çıkarak öne çıkan özelliklerin resimlere yansıtıp yansımadıkları tespit edilmiş ve alt açıklamalarda yer verilmiştir.

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne Meslek Durumunu Gösterir Dağılım

Annenizin Mesleği	Ankara	Kurtalan	Siirt
	Öğrenci Sayısı (%)	Öğrenci Sayısı (%)	Öğrenci Sayısı (%)
Memur	2 (% 40)	0	1 (% 20)
Serbest Meslek	1 (% 20)	0	1 (% 20)

Ev Hanımı	2 (% 40)	5 (% 100)	3 (% 60)
Toplam	5 (%100)	5 (% 100)	5 (% 100)

Tabloya göre; Siirt'te anne mesleği sorulan öğrencilerin %60'ı ev hanımı cevabı verirken Ankara'da bu oran %40'tır, Kurtalan'da ise %100 ev hanımı sonucunu görmekteyiz.

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Baba Meslek Durumunu Gösterir Dağılım

Babanızın Mesleği	Ankara	Kurtalan	Siirt
	Öğrenci Sayısı (%)	Öğrenci Sayısı (%)	Öğrenci Sayısı (%)
Memur	3 (% 60)	0	2 (% 40)
Serbest Meslek	1 (% 20)	4 (% 80)	3 (% 60)
Emekli	1 (% 20)	1 (% 20)	1 (% 20)
Toplam	5 (%100)	5 (% 100)	5 (% 100)

Tabloya göre; Ankara'daki öğrencilerin baba mesleklerini gösteren tabloda babası memur olan öğrencilerin oranı %60 iken, Siirt'te bu oran %40 ile Ankara'yı takip etmektedir. Kurtalan 'da ise, babası memur olan öğrenci bulunmamaktadır.

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne Eğitim Durumunu Gösterir Dağılım

Annenizin Eğitim	Ankara	Kurtalan	Siirt Durumu
	Öğrenci Sayısı (%)	Öğrenci Sayısı (%)	Öğrenci Sayısı (%)
Okumamış	1 (% 2)	5 (% 100)	2 (% 40)
İlkokul	2 (% 40)	0	2 (% 40)
Lisans	2 (% 40)	0	1 (% 20)
Toplam	5 (% 100)	5 (% 100)	5 (% 100)

Tabloya göre; Ankara'da annesi üniversite okumuş öğrenci oranı %40'tır, Siirt'te bu oran %40'tır. Kurtalan'da ise üniversite okuyan anne bulunmamaktadır.

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Baba Eğitim Durumunu Gösterir Dağılım

Babanızın Eğitim	Ankara	Kurtalan	Siirt Durumu
	Öğrenci Sayısı (%)	Öğrenci Sayısı (%)	Öğrenci Sayısı (%)
Okumamış	0	2 (% 40)	1 (% 20)
İlkokul	0 (% 60)	2 (% 40)	2 (% 40)
Lisans ve Yüksek Lisans	5 (% 4)	1 (% 20)	2 (% 40)
TOPLAM	5 (% 100)	5 (% 100)	5 (% 100)

Tabloya göre, Ankara'da okuma yazması olmayan öğrenci babası bulunmamaktadır. Siirt'te bu oran % 20, Kurtalan'da ise %40'a kadar yükselmektedir. Kurtalan'da, babası okuma yazma bilmeyen öğrencilerin sayısı yarıdan fazladır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada kavramsal çerçeve alanında yazılmış olan tez, makale, kitap, internet, vb. literatür kaynakları taranarak derlenen bilgiler oluşturmuştur. Üç okulda bulunan öğrencilere günlük yaşantılarıyla ilgili resimler yaptırılmış ve her okuldan çalışmasını tamamlayan 15

öğrencinin uzmanlar eşliğinde değerlendirilmiştir. Öğrencilerin yaptıkları resimler; alanına hâkim, yüksek lisansını tamamlamış iki farklı üniversitede görev yapan üç uzman tarafından Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri Kuramı ve Piaget'in Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosu dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Değerlendirmede renk, şema, uzam(mekân), anlatımsallık ölçütleri dikkate alınmıştır. Renk, şema, mekân(uzam), anlatımsallığa verilecek puanlar toplamda 100 olacak şekilde dörde bölünmüştür. Her bir ölçüte en fazla 25 puan düşmektedir. Uzmanların verdiği puanların ortalamaları alınmış ve hangi çizgisel gelişim basamağında olduğu belirlenmiştir. Puan cetveli, öğrencilerin çizgisel gelişim düzeyi ve Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri Kuramı dikkate alınarak hazırlanmıştır. Uzmanların değerlendirmelerinden sonra araştırmacı resimleri renk, şema, mekân(uzam), anlatımsallık ölçütlerini Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri Kuramı ve Piaget'in Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosunu dikkate alarak açıklamıştır. Her öğrencinin resmini tanımlayan kodlamalar yazılmıştır. Bu kodlamalar yazılırken buldukları il, ilçenin baş harfi, kaçınıcı sınıfta olduğu ve kaçınıcı resim olduğu kullanılmıştır. Örnekle açıklanacak olunursa A-1-3 kodlamasının açılımı, Ankara, 1. Sınıf, 3.öğrenci tarafından çizilen resmi ifade etmektedir. Aşağıdaki tabloda değerlendirme formu örnekle açıklanmıştır.

Tablo 1. Örnek Resim Değerlendirme Formu

Ölçütler	1.Uzman	2.Uzman	3.Uzman	Ortalama	Öğrencinin Bulunduğu Gelişim Basamağı
Renk	20	25	25	23	Gerçekliğin Doğuşu Dönemi
Şema	20	25	25	23	
Mekan	25	20	20	22	
Anlatımsallık	25	25	25	25	
				Toplam	93

Yukarıdaki örnekte, 1. uzman renk ölçütüne 20 puan, şema ölçütüne 20 puan, mekân ölçütüne 25 puan, anlatımsallığa 25 puan vermiştir. 2. uzman renk ölçütüne 25 puan, şema ölçütüne 25 puan, mekân ölçütüne 20 puan, anlatımsallığa 25 puan vermiştir. 3. uzman renk ölçütüne 25 puan, şema ölçütüne 25 puan, mekân ölçütüne 20 puan, anlatımsallığa 25 puan vermiştir. Üç uzmanında her bir ölçüt için verdiği puanlar toplanıp ortalaması alınmıştır. Mesela renk ölçütü için uzmanların verdiği puan ortalaması 23, şema için 23, mekân için 22, anlatımsallık için 25 olmuştur. Ortalamaların toplamı öğrencinin bulunduğu çizgisel gelişim basamağını göstermektedir. Puan cetvelindeki aralıklar uzmanlarımızın öğrencilere verdiği puanların neticesinde yine uzmanlar tarafından şekillenmiştir. Yukarıdaki örnekte uzmanların öğrenciye verdiği puanların ortalamalarının toplamı 93'tür. Bu da puan cetvelinde öğrencinin çizgisel gelişim basamağının gerçekliğin doğuşu döneminde olduğunu göstermiştir.

Tablo 2. Puan Cetveli - 1

Şema Öncesi Dönem	0-19
Şematik Dönem	20-59
Gerçekliğin Doğuşu Dönemi	60-100

Tablo 3. Puan Cetveli - 2

Renk	Şema	Mekan	Anlatımsallık
25	25	25	25

Resimleri değerlendirmeye alınan 15 öğrenciye kişisel bilgi formu dağıtılmış. Sonuçları ise, Microsoft Office Excel 2007 programında sayısal ve yüzdelik veriler şeklinde tablolarla ifade edilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmada sonucun elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Öğrencilerin Resimleri ve Yorumlar

Bu bölümde Siirt, Kurtalan ve Ankara’da bulunan üç okulun ilköğretim birinci kademe 7-11 yaş grubu öğrencilerinin günlük yaşantılarını anlattıkları 15 adet resim yer almaktadır. Resimler, üç okulda 1, 2, 3, 4 ve 5. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Sınıflara yaptırılan resimlerden her sınıf düzeyinde tamamlanmış olan 3 tanesi seçilmiş ve her okuldan 1, 2, 3, 4, ve 5. sınıf olmak üzere 5’er adetden toplam 15 resim belirlenmiştir. Aşağıda resimler ve üç uzmanın görüşlerini gösteren tablolar bulunmaktadır. Yine resimler renk, şema, mekân ve anlatımsallık bağlamında değerlendirilmiştir. Ayrıca ele alınan üç grubun genel durumunu, yaşlarını, puanlarını ve hangi çizgisel gelişim basamağında olduklarını gösterir tabloları ve öğrencilerin öngörülen çizgisel gelişim düzeyinin ilerisinde mi gerisinde mi veya normal düzeyde olup olmadıklarını gösterir tablo belirtilecektir.

Şekil 1. 1. Sınıf Öğrencisinin Çizdiği Resim (A-1-1)

Öğrencinin çizmiş olduğu resim Lowenfeld’in Resimsel Gelişim Evreleri

Kuramı ve Piaget’nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosuna göre araştırmacı tarafından incelenmiştir.

Ölçütler	1. Uzman	2. Uzman	3. Uzman	Ortalama	Öğrencinin Bulunduğu Gelişim Basamağı
Renk	25	25	25	25	Gerçekliğin Doğuşu Dönemi
Şema	25	25	25	25	
Mekan	15	23	20	19	
Anlatımsallık	20	22	23	22	
				TOPLAM	91

Renk: Coşkulu renkler kullandığı görülmektedir. Renk kullanımı konusunda rahat olduğu görülmektedir.

Şema: Çalışmada tek figür kullanmış olmasına rağmen kuşlar ve kelebekler göze çarpmaktadır. Resmine hareket katmıştır. Figürünün kız çocuk olduğu görülmektedir. Figürün yüzündeki sevgi, mutluluk ifadesi anlaşılmaktadır. Tekrar eden şemalar görülmektedir.

Mekân: Mekan kaygısı görülmektedir. Figürü zemin çizgisine yerleştirmeye çalışmıştır.

Anlatımsallık: Açık havada doğayla iç içe geçirdiği bir günün mutluluğunu yansıtmaktadır. Figürün elinde çiçek görülmektedir. Çalışmasında gökkuşağını kullanmış olması da dikkat çekmektedir.

Şekil 2. 1. Sınıf Öğrencisinin Çizdiği Resim (A-1-2)

Öğrencinin çizmiş olduğu resim Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri

Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosuna göre araştırmacı tarafından incelenmiştir.

Ölçütler	1. Uzman	2. Uzman	3. Uzman	Ortalama	Öğrencinin Bulunduğu Gelişim Basamağı
Renk	10	20	20	13	Şematik Dönem
Şema	15	20	10	15	
Mekan	15	15	15	15	
Anlatımsallık	10	20	15	15	
				TOPLAM	58

Renk: Renk kullanımı konusunda başarılı olduğu görülmektedir. Resmettiği nesnelere uygun renkler kullandığı görülmektedir. Bu da dönemini yansıttığını göstermektedir. Resmin tüm yüzeyini renklendirmiştir.

Şema: Şema olarak çalışmasında bir ev, bir ağaç ve çiçekler kullanmıştır. Figür görülmemektedir. Nesnelere kaba biçimlerle resmetmiştir.

Mekan: Mekan karmaşası yaşamadığını ve nesnelere düzgün yerleştirdiğini görmekteyiz. Taban çizgisi kullanmıştır. Gökyüzünü ve zemini kullandığı renklerle birbirinden ayırmıştır.

Anlatımsallık: Çocuk gündelik yaşantısını anlatırken çevresini resmetmiştir. Nasıl bir evde ve nasıl bir ortamda yaşadığını çizmiştir.

Şekil 3. 1. Sınıf Öğrencisinin Çizdiği Resim (A-1-3)

Öğrencinin çizmiş olduğu resim Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri

Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosuna göre araştırmacı tarafından incelenmiştir.

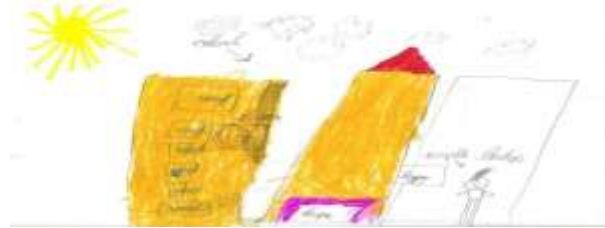
Ölçütler	1. Uzman	2. Uzman	3. Uzman	Ortalama	Öğrencinin Bulunduğu Gelişim Basamağı
Renk	15	18	15	16	Şematik Dönem
Şema	15	15	15	15	
Mekan	10	15	10	12	
Anlatımsallık	15	15	16	15	
TOPLAM					58

Renk: Renkleri içinden geldiği gibi kullanan öğrenci kağıdın tüm yüzeyini renklendirmiştir.

Şema: Çalışmadaki figürlerin vücutlarında ayrıntı olmadığını kaba formlarla çizildiğini, fakat cinsiyet ayrımının yapıldığı görülmektedir. Çalışmasında bol figür kullanmıştır. Şemalarda hareket görülmektedir.

Mekan: Perspektif sıkıntısı çözülmemiş olsa da mekan kaygısı yaşadığı görülmektedir. Yeşil renk kullanarak taban çizgisini kullanmıştır ve figürlerinin havada uçmasını engellemiştir. Gökyüzünü belirtmek için mavi renk kullanmıştır.

Anlatımsallık: Açık alanda salıncakta sallanan mutlu bir çocuk ve çevresindeki insanları resmetmiştir. Sol köşede beton bir bina resimdeki yerini almıştır.

Şekil 4. 2. Sınıf Öğrencisinin Çizdiği Resim (A-2-1)

Öğrencinin çizmiş olduğu resim Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri

Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosuna göre araştırmacı tarafından incelenmiştir.

Ölçütler	1. Uzman	2. Uzman	3. Uzman	Ortalama	Öğrencinin Bulunduğu Gelişim Basamağı
Renk	10	17	12	13	Şematik Dönem
Şema	10	18	19	16	
Mekan	10	13	13	12	
Anlatımsallık	15	18	15	16	
TOPLAM					57

Renk: Kâğıdın tümünü boyamamıştır. Sadece bazı nesnelere renklendirmiştir. Güneşi kendi renginde boyamıştır. Renk karışımları, tonlamalar ve ışık gölge kullanmadığı görülmektedir.

Şema: Okul olduğunu belirttiği iki bina görülmektedir. Kapısını, sınıfları ve klimasını yazıyla belirtmiştir. Okulun içini de şeffafmış gibi çizmiştir. Üst köşede ışıldayan bir güneş ve bulutlar görülmektedir. Öğrenci tek figür kullanmıştır ve ayrıntıya girmemiştir. Cinsiyet ayrımı net olarak göze çarpmamaktadır. Üç boyutluluk ve hacim kullanılmamıştır.

Mekân: Nesnelere zemine oturarak havada asılı kalmalarını engellemiştir. Bu sayede mekân kavramını belirtmiştir. Dış mekân çizdiği görülmektedir.

Anlatımsallık: Öğrenci okulunu çizmiştir. Bu yaş çocuğun okul çağı dönemidir. Nesnelere yazıyla desteklemiştir. Okulun bahçesini neşeli bahçe olarak tanımlamıştır. Anlatım açısından anlaşılır bir çalışmadır.

Şekil 5. 2. Sınıf Öğrencisinin Çizdiği Resim (A-2-2)

Öğrencinin çizmiş olduğu resim Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri

Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosuna Göre Araştırmacı tarafından İncelenmiştir.

Ölçütler	1. Uzman	2. Uzman	3. Uzman	Ortalama	Öğrencinin Bulunduğu Gelişim Basamağı
Renk	15	15	15	15	Şematik Dönem
Şema	14	14	14	14	
Mekan	13	14	15	14	
Anlatımsallık	12	15	15	14	
TOPLAM					57

Renk: Renk kullanımı açısından rahat bir çalışmadır. Sadece çizdiği nesnelere renklendirmiştir. Havuzun suyundan yola çıkarak nesnelere kendi rengini dikkate aldığını söylenilebilir. Tonlama kullanmamıştır ama bazı yerlerde renkleri birlikte kullanmış ve karışım

oluşturmuştur.

Şema: Birçok şemayı birlikte kullandığı görülmektedir. Havuzun içinde yarıya kadar suyun içinde bulunan ayrıntılı bir figür ve su kaydırağı göze çarpmaktadır. Şemsiye ve şezlongları çizmeyi de ihmal etmemiştir. Cinsiyet belirgindir.

Mekân: Mekan açısından sıkıntı yaşadığı açıkça ortadadır. Nesnelere havada kalmıştır. Atmosfer belli değildir.

Anlatımsallık: Öğrenci havuza girdiği bir gününü anlatmaktadır. Çizdiği figürün kendisi olduğu düşünülmektedir. Şezlongları ve üstündeki şemsiye ayrıntılara dikkat ettiğini göstermektedir. Ayrıca havuzdaki merdivende bunu desteklemektedir.

Şekil 6. 2. Sınıf Öğrencisinin Çizdiği Resim (A-2-3)

Öğrencinin çizmiş olduğu resim Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri

Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosuna göre araştırmacı tarafından incelenmiştir.

Ölçütler	1. Uzman	2. Uzman	3. Uzman	Ortalama	Öğrencinin Bulunduğu Gelişim Basamağı
Renk	20	15	15	17	Şematik Dönem
Şema	15	10	15	15	
Mekan	15	13	15	14	
Anlatımsallık	13	12	14	13	
TOPLAM					59

Renk: Çok renkli bir çalışma olmuştur. Öğrenci çok canlı renkler kullanmıştır. Boya kullanımında başarılıdır.

Şema: İnsan figürü şemalarını kullanmıştır. Şema çeşitliliği yönünden biraz zayıf kalmıştır. Figürlerde hareket olduğu görülmektedir. Soldaki figürün hareketi resme ahenk katmıştır. Cinsiyet ayrımını yapmamıştır. Baştaki figür dışında ayrıntıya girmemiştir.

Mekân: Figürler yere basmaktadır ama mekân kavramını çözümleyememiştir.

Anlatımsallık: Gösteri sahnesi çizmiştir. Sadece sahnedeki figürleri çizmiş olduğundan anlatımda sıkıntı yaratmaktadır. Baştaki figürün dans gösterisi yaptığı söylenilebilir. Figürlerin mutlu oldukları gözlenmektedir.

Şekil 7. 3. Sınıf Öğrencisinin Çizdiği Resim (A-3-1)

Öğrencinin çizmiş olduğu resim Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri

Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosuna göre araştırmacı tarafından incelenmiştir.

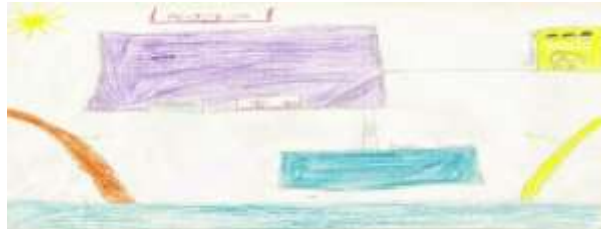
Ölçütler	1. Uzman	2. Uzman	3. Uzman	Ortalama	Öğrencinin Bulunduğu Gelişim Basamağı
Renk	20	23	23	22	Gerçekliğin Doğuşu Dönemi
Şema	23	24	24	24	
Mekan	20	22	22	21	
Anlatımsallık	25	25	25	25	
TOPLAM					92

Renk: Başarılı bir renk kullanımı vardır. Nesneleri kendi renginde boyamıştır. Uçan balonda renk karışımı kullanmıştır. Ayrıca gökyüzünün açık ve koyuluğunu vermeye çalışmıştır.

Şema: Zengin bir şema kullanımı vardır. Bulut ve ışıldayan güneş şemaları en üstte yerini almıştır. Bir vapur ve içindeki figürleri görülmektedir. Cinsiyet ayırımı yapmıştır. Kuşlar ve uçan balonlar da kullanılan farklı şemalardandır.

Mekân: Mekân kavramını çözmüştür. Olayın nerde geçtiğini direk yansıtmaktadır. Deniz ve gökyüzü ayırımı başarılı şekilde yapmıştır.

Anlatımsallık: Vapurun demir atması yüzmek için durduğunu ve yat gezisine çıktıklarını çizmiştir. Kuşları farklı renklerde boyamıştır.

Şekil 8. 3. Sınıf Öğrencisinin Çizdiği Resim (A-3-2)

Öğrencinin çizmiş olduğu resim Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri

Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış

Gelişim Evreleri Tablosuna göre araştırmacı tarafından incelenmiştir.

Ölçütler	1. Uzman	2. Uzman	3. Uzman	Ortalama	Öğrencinin Bulunduğu Gelişim Basamağı
Renk	10	15	10	12	Şematik Dönem
Şema	5	12	10	9	
Mekan	5	15	5	8	
Anlatımsallık	5	10	8	8	
TOPLAM					37

Renk: Az renklerle çalışmayı tamamlamıştır. Sadece nesnelere renklemiştir.

Şema: Şemalarını yazıyla açıklamıştır. Şemalar birbirinden bağımsızdır ve kopuk çizilmiştir. Nesnelere ayrıntılarına girmemiştir. Nesnelere kaba formlarla çizilmiştir. Resimde hareketlilik yoktur. Az figür kullanılmıştır. İnsan şeması oturmamıştır.

Mekân: Mekan parçaları ayrılmıştır. Zeminde kullandığı mavi rengiyle alt kısmı belirtmiş olsa da üst kısımdaki nesnelere havada kalmıştır.

Anlatımsallık: Öğrenci tatilini anlatmıştır. Oteli çizmiştir, otelin içini yazıyla açıklamıştır. Otelin içindeki yemekhane ve market belirtilmiştir. Otelden bir yol çıkararak kapalı havuza geçmiştir. Solda kayık olduğunu belirttiği nesne suya dökülmektedir. Öğrenci Antalya'da denize yakın bir otelde geçirdiği tatilini çizmiştir.

Şekil 9. 3. Sınıf Öğrencisinin Çizdiği Resim (A-3-3)

Öğrencinin çizmiş olduğu resim Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri

Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosuna göre araştırmacı tarafından incelenmiştir.

Ölçütler	1. Uzman	2. Uzman	3. Uzman	Ortalama	Öğrencinin Bulunduğu Gelişim Basamağı
Renk	13	17	19	13	Şematik Dönem
Şema	10	18	15	14	
Mekan	10	13	15	13	
Anlatımsallık	10	16	15	14	
TOPLAM					54

Renk: Mavi renginin baskın olduğu bir çalışmadır. Suda mavinin tonlarını kullanmıştır. Nesnelere kendi renginde boyanmıştır. Kağıdın tamamını renklendirmese de renk

kullanımında başarılı olmuştur.

Şema: Klasik olan bir güneş ve bulutlar çalışmada yerini almıştır. Az şema kullanmıştır. Tek bir ağaç, sağ köşede bir kapı ve ayrıntısına girilmemiş ufak çizilmiş figürler görülmektedir. Figürler dışında ağaç ve suda ayrıntıya girmiştir.

Mekan: Zemini renklendirmesiyle mekan oluşturma çabasında olduğu görülmektedir. Mekan kavramı gelişmiştir.

Anlatımsallık: Denize yakın bir yerde kutlanan doğum gününü çizmiştir. Kapının gösteriliyor olması da açık alanda kutlandığının göstergesidir.

Şekil 10. 4. Sınıf Öğrencisinin Çizdiği Resim (A-4-1)

Öğrencinin çizmiş olduğu resim Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri

Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosuna göre araştırmacı tarafından incelenmiştir.

Ölçütler	1. Uzman	2. Uzman	3. Uzman	Ortalama	Öğrencinin Bulunduğu Gelişim Basamağı
Renk	13	14	15	14	Şematik Dönem
Şema	10	16	15	14	
Mekan	12	13	15	13	
Anlatımsallık	12	16	15	14	
TOPLAM					55

Renk: Kâğıdını güzel bir şekilde değerlendirmiş ve boyamadığı yer bırakmamıştır. Renk tonlamasına ve renk karışımına gitmemiştir. Işık gölge ile nesnelere ve çalışmasına katacağı hacim arayışından da faydalanmamıştır. Nesnelere de dilediği gibi renklendirmiştir.

Şema: Sınırlı şema kullanmıştır. Futbol sahasını çizmiştir. Birde üst kısımda ders çalışan figür şemasını kullanmıştır. Kaba formlarıyla çizmiştir. Figürlerde hareketlilik söz konusudur.

Mekân: Üst kısımda ders çalışan kutu içine alınan figür havada asılı kalmıştır. Zemini oluşturmuştur.

Anlatımsallık: Futbol oynamaktan zevk aldığını figürlerdeki hareketlerle bize de yansıtmıştır. Ayrıca ders çalıştığını da belirtmek ve bunu resmine çizerek göstermek istemiştir.

Şekil 11. 4. Sınıf Öğrencisinin Çizdiği Resim (A-4-2)

Öğrencinin çizmiş olduğu resim Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri

Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosuna göre araştırmacı tarafından incelenmiştir.

Ölçütler	1. Uzman	2. Uzman	3. Uzman	Ortalama	Öğrencinin Bulunduğu Gelişim Basamağı
Renk	15	18	15	16	Şematik Dönem
Şema	12	15	15	14	
Mekan	12	15	15	14	
Anlatımsallık	12	16	18	15	
TOPLAM					59

Renk: Sarının hüküm sürdüğü bir çalışma olmuştur. Kağıdın tüm yüzeyini renklendirmiştir. Gökyüzünü sarı boyaması dışında nesnelere genelde kendi rengindedir.

Şema: Şema olarak, ağaçlar, oyun alanı ve bir figür kullanmıştır. Nesnelere çok küçük çizmiştir. Ayrıntıları yoktur. Durağan bir çalışmadır. Cinsiyet belirtmemiştir.

Mekân: Zemindeki yeşilliklerle mekânı oturtmuştur.

Anlatımsallık: Öğrenci oyun oynadığı ve pikniğe gittiği bir gününü anlatmıştır. Tahterevallide çöp adamdan iki figür görülmektedir. Nesnelere çok küçük olduğu için figürlerde de ifade yoktur. Gökyüzünü güneş sarısına boyaması belki de sıcak bir gün olduğunu belirtmek içindir.

Şekil 12. 4. Sınıf Öğrencisinin Çizdiği Resim (S-4-3)

Öğrencinin çizmiş olduğu resim Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri

Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosuna göre araştırmacı tarafından incelenmiştir.

Ölçütler	1. Uzman	2. Uzman	3. Uzman	Ortalama	Öğrencinin Bulunduğu Gelişim Basamağı
Renk	14	17	15	15	Şematik Dönem
Şema	15	10	12	12	
Mekan	15	15	15	15	
Anlatımsallık	17	16	17	17	
				TOPLAM	59

Renk: Sadece nesnelere renklendirmiştir. Nesnelere kendi renklerini kullanmaya özen göstermiştir.

Şema: Ayrıntısıyla çizilmiş bir figür, hacim verilmiş bir bina, yemek masası kullandığı şemalardandır. Nesnelere ayrıntısına girmiştir. Durağan bir çalışmadır. Masalarda, resimde düzleme özelliğini kullanmıştır.

Mekan: Mekan kavramı gelişmemiştir.

Anlatımsallık: Kendini çizgi oynarken ayrıntılı ve kafası büyük çizmiştir. Çizgi oynamaktan hoşlandığı söylenilebilir. Yemek masalarının üstüne çizdiği şema anlaşılır durmamaktadır.

Şekil 13. 5. Sınıf Öğrencisinin Çizdiği Resim (A-5-1)

Öğrencinin çizmiş olduğu resim Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri

Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosuna göre araştırmacı tarafından incelenmiştir.

Ölçütler	1. Uzman	2. Uzman	3. Uzman	Ortalama	Öğrencinin Bulunduğu Gelişim Basamağı
Renk	10	12	12	11	Şematik Dönem
Şema	10	13	15	13	
Mekan	10	10	10	10	
Anlatımsallık	11	12	13	12	
				TOPLAM	46

Renk: Rahat ve başarılı bir renk kullanımı vardır. Az sayıda renk kullanmıştır ama

renkleri karıştırmıştır.

Şema: Sadece yatak ve uyuyan bir insan şeması görülmektedir. Figürde ayrıntıya girilmiştir ama yatakta ayrıntı yoktur.

Mekân: Mekân kavramı gelişmemiştir.

Anlatımsallık: Öğrenci kendini uyurken çizmiştir. Kedili nevresim takımı ve pijamasını çok sevdiği söylenilebilir. Yastık ve pijama da özellikle sevimli bir kedi şeması çizmiştir.

Şekil 14. 5. Sınıf Öğrencisinin Çizdiği Resim (A-5-2)

Öğrencinin çizmiş olduğu resim Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri

Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosuna göre araştırmacı tarafından incelenmiştir.

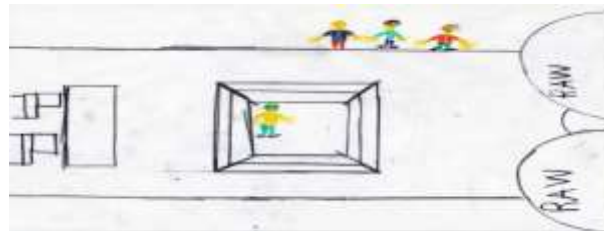
Ölçütler	1. Uzman	2. Uzman	3. Uzman	Ortalama	Öğrencinin Bulunduğu Gelişim Basamağı
Renk	12	17	15	15	
Şema	10	15	15	13	Şematik Dönem
Mekan	10	15	17	14	
Anlatımsallık	10	15	15	13	
				TOPLAM	55

Renk: Renk kullanımı başarılıdır. Güneşte renk karışımı kullanılmıştır. Meyve ağacında kullanılan kırmızı ve yeşil renkleri zıtlık oluşturmuştur. Çalışmaya ahenk katmıştır.

Şema: Kâğıdın ortasında bir ağaç, dibinde bir erkek figürü, uçuşan kuşlar ve parıldayan güneş kullandığı şemalardır. Nesnelere ayrıntısına girmiştir. Birbirini tekrar eden çiçekler çizmiştir. Kuşları kırmızı çizmiştir.

Mekân: Yeşil alanla, gökyüzünü çok başarılı bir şekilde birbirinden ayırmıştır. Mekan kavramı gelişmiştir.

Anlatımsallık: Öğrenci, kullandığı canlı renklerle çalışmasına canlılık katmıştır. Tek figür çizmesi dikkat çekmektedir.

Şekil 15. 5. Sınıf Öğrencisinin Çizdiği Resim (A-5-3)

Öğrencinin çizmiş olduğu resim Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri

Kuramı ve Piaget'nin Zihinsel Gelişim Evreleri Kuramı ile Eşleştirilerek Hazırlanmış Gelişim Evreleri Tablosuna göre araştırmacı tarafından incelenmiştir.

Ölçütler	1. Uzman	2. Uzman	3. Uzman	Ortalama	Öğrencinin Bulunduğu Gelişim Basamağı
Renk	12	12	10	11	
Şema	10	15	13	13	Şematik Dönem
Mekan	13	15	14	14	
Anlatımsallık	15	15	17	16	
				TOPLAM	54

Renk: Sınırlı sayıda renk kullanmıştır. Figürler dışındaki nesnelere kontör çizgisiyle bırakmıştır.

Şema: Öğrenci sırası ve figürler anlaşılabilir şemalardır. Nesnelere kaba formlarıyla çizmiştir. Figürler birbirinin aynısıdır. Figürlerin ellerini çizmekte zorlanmıştır.

Mekân: Mekân oluşturma kaygısı görülmektedir. İç mekân oluşturmaya çalışmıştır.

Anlatımsallık: Anlatım yönünden zayıf bir çalışma olmuştur. Öğrenci kendini sınıfın içinde ve tek başına çizmiştir. Çizginin dışında yani sınıfın dışında başka figürler bulunmaktadır. Kendini içeride yalnız, çizginin dışındakileri birlikte çizmesi yalnızlığını vurgulamak istemesindedir diye düşünülebilir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin resimlerinde sosyal çevre ve kültürel yapının yansımaları konulu araştırmasında, Siirt ili, Kurtalan ilçesi ve Ankara ili ilköğretim birinci kademe bulunan (7-11 yaş) 15 öğrenciye sosyal çevrenin ve kültürel yapının çocuklar üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla bir günlük yaşantılarını resmetmeleri istenmiştir. Siirt'ten 5 öğrenci, Kurtalan'dan 5 öğrenci ve Ankara'dan 5 öğrenci olarak eşit sayılara bölünmüştür. Resimler 3 alan uzmanı ve araştırmacı tarafından "renk, şema, mekan ve yaşamlarındaki farklılıkları gösterebilmek için anlatımsallık" ölçütlerine uygun değerlendirilmiş ve hangi çizgisel gelişim basamağında oldukları tespit edilmiştir.

Resimleri değerlendirmeye alınan öğrencilere sosyo ekonomik durumlarını ve yaşamlarındaki farklılıkları tespit etmek amacıyla uzmanlar eşliğinde hazırlanan kişisel bilgilendirme formu uygulanmıştır. Öğrencilerin kişisel bilgilendirme formlarına verdikleri cevapların sayısal ve yüzdelik dağılımları Microsoft Office Excel 2007 programı kullanılarak hesaplanmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar karşılaştırılarak değerlendirmeye alınmıştır. Resimler için ise Lowenfeld'in Resimsel Gelişim Evreleri Kuramı dikkate alınarak ve uzmanların görüşü alınarak puan cetveli ve değerlendirme formu hazırlanmıştır. Ayrıca kişisel bilgilendirme formuna verilen cevapların resimlere yansıtıp yansımadıkları da belirtilmiştir. Uygulanan kişisel bilgilendirme formu sonucunda;

- Öğrencilerin kişisel bilgilerinde belirttikleri bazı özelliklerin tüm öğrencilerin olmasa da bazı öğrencilerin resimlerinde ön plana çıktığı gözlenmektedir.
- Kişisel bilgilendirme formunun resimlere yansıma şekillerinden öğrencilerin yaşam standardının yüksek oluşu, aileleriyle paylaşımları ve yaptıkları etkinliklerin artışının resimlerine olumlu yansıdığı gözlenmiştir. Ankara'daki öğrencilerin kullandıkları şemalar zenginlik göstermektedir ama Siirt ve Kurtalan'da birbirini tekrarlayan şemalar olduğu gözlenmiştir.

Bu sonuçlardan hareketle çocuğun içinde bulunduğu sosyal çevre ve olanaklar resmine de yansımaktadır. Yalçınkaya (2013)'nin çevre sorunlarına ilişkin 8. sınıf öğrencilerinin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yaptığı çalışmada öğrencilere çevre sorunları ile ilgili karikatür çizmelerini istemiştir. Öğrencilerin çoğunluğu çizdikleri karikatürlere çevre sorunu olarak birden fazla çevre sorununu yansıttıklarını, bunlar arasında en fazla çöp sorununu, hava kirliliğini, su kirliliğini ve ormanların yok olmasını çizdiklerini tespit etmiştir. Çalışma da çocuğun yaşam standardı ve yaşanmışlığı arttıkça kullandığı materyaller ve şemalarda çeşitlilik gösterdiği görülmüştür. Yalçınkaya (2013)'ün yaptığı çalışmanın sonuçları bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Ayrıca Sadık, Çakan ve Artut (2009) ilköğretim 5. Sınıfta okuyan öğrencilerin çevre sorunlarına yönelik algıları tespit etmek amacıyla yaptıkları çalışmada, çocukların ekonomik durumu ile materyaller ve şemalarda çeşitlilik gösterdiği tespit edilmiştir. Çocuk çevresinde gördüklerini resimlerinde ifade edebilir. Kişisel bilgilendirme formuna verilen cevaplar ve cevapların resimlere yansımaları incelendiğinde Ankara'da bulunan öğrencilerin resimlerindeki şemalar farklılık ve çeşitlilik göstermektedir. Siirt ve Kurtalan'daki öğrencilerin bir günlük yaşantılarını anlatırken ev ve okul şemaları sık sık kullanılmıştır. Bağcı Kılıç (2010) ilköğretim 8. Sınıf öğrencileri ile yaptıkları çalışmada farklı kentlerde yaşayan öğrencilerin vurguladıkları çevre sorunu birbirlerinden farklı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kültürel yapının ve yöresel özelliklerin çocuk resimlerine çeşitlilik getirdiği ve renk, şema, mekân, anlatımsallığa yansıdığı gözlenmiştir. Örneğin, öğrencilerin yerde yemek yeme alışkanlıklarının resimlerine yansımaları buna örnek teşkil etmektedir. Çetin (2015) ve Yakışan, Bozkurt ve Demirci (2013)'nin sonuçları bu çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir. Öğrencilerin resimlerinin değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkan puanlar neticesinde Ankara, Siirt ve Kurtalan'daki öğrencilerin çizgisel gelişim düzeyine bakıldığında, sonuçların birbirine yakın olduğu görülmüştür. Kültürel farklılıkların ve sosyal yapının çizgisel gelişim düzeylerini etkilemediği görülmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında aşağıdaki önerileri şöyle sıralayabiliriz:

- Çocukların görsel algılardaki gelişim eğitim ve sosyal çevre ile şekillendiğinden dolayı ailesi ve öğretmenleri yaşam sürecinin kaliteli bir yönde gelişmesine dikkat edilmelidir.
- Çocukların bedensel zihinsel ve psikomotor gelişimleri eğitim sürecinde dikkate alınmalıdır
- Çocukların yaşadıkları çevrenin farkındalıklarının artmasına eğitim ve sosyal çevresindeki bireylerle yardımcı olunmalıdır.
- Çocuğun resimsel gelişim aşamaları sosyal yaşamı ve eğitimi süreci ailesi ve eğitimciler tarafından göz önünde bulundurulmalıdır.
- Çocukların yaratıcılığını gelişmesi ve engellenmemesi için onu yönlendirmekten kaçınılmalıdır.
- Bu bakımdan Çocukların resimlerine müdahale edilmemeli hayal güçlerini ortaya çıkmasına fırsat verilmelidir.

- Çocukların yetenekleri teşvik edilmeli cesaretlendirilmeli çalışmaları sergilenmelidir.

KAYNAKÇA

- Artut, K. (1990). *Eğitimde Tasarım*. Sedir Yayınevi, Ankara.
- Ataseven, O. (2003). *Sanat ve Çevre*. 7. Ulusal Sanat Sempozyumu, 28-29 Mayıs. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Boydaş, N. (2004). *Sanat Eleştirisine Giriş ve Örneklerle Sanat Eleştirisi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- Buyurgan, S ve Buyurgan, U. (2007). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi: Eğitimin Her Kademesine Yönelik Yöntem ve Teknikler*. (İkinci Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*, Ankara: Bilim Kitabevi
- Kırıñoğlu, O. T. (2002). *Sanatta Eğitim, Görmek Öğrenmek Yaratmak*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Klepsch, M. and Logie. (1982). *Children Draw And Tell: An Introduction To The Projective Uses Of Children's Human Figure*. Brunner Mazel Inc. New-York
- San, İ. (1983). *Kültür Aktarımı ve Çağdaş Kültür Sorunu İçinde Sanat Eğitiminin Yeri*. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. Sayı:2, Cilt No: 2, s.138 – 145.
- Şenel, S. (1995). *Çocuk Resminde Aile ve Plan Algısı*. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim-İş Eğitimi Sanat Dalı Master Tezi. İstanbul, S.3-41.
- Telli, H. (1990). *Türkiye'de Resim İş Öğretimine Genel Bir Bakış*. Ankara T.E.D. Yayınları.
- Tezcan, M. (1953). *Kültür ve Kişilik*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:173.
- Yavuzer, H. (1992). *Resimleriyle Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Yağcı, M. (2007). *Yöresel Kültür Farklılıklarınının 7-9 Yaş Grubu Çocukların Resimlerine Yansımaları (Ankara ve Mardin İlleri Örneği)*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. VI. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.